

Pedagogická komunikace

Zpětná vazba
Poradní kruh
Restorativní spravedlnost

Zpětná vazba

- ▶ Nezastupitelná úloha v sociální komunikaci
- ▶ V pedagogickém procesu ji chápeme jako korekční informaci
- ▶ Jedná se o informaci pro žáka, díky které se dozvídá, jak probíhá proces jeho učení (Mareš a Křivohlavý, 1995)

Funkce zpětné vazby

- ▶ **regulativní** (umožňuje usměrňovat žákovu činnost)
- ▶ **sociální** (utvářejí se vztahy mezi učitelem a žáky)
- ▶ **poznávací** (vede žáka k poznání učitele, učiva i sama sebe)
- ▶ **rozvojovou** (žák se učí zpětnou vazbu využívat k vlastnímu rozvoji, tj. sebevzdělávání a sebevýchově)

Poskytování zpětné vazby

- ▶ Zpětná vazba by měla žákovi pomoci, nikoliv ho zastrašit nebo odradit od další činnosti
- ▶ Nutné vyhnout se jakékoliv ironii, nadřazenosti či zesměšňování
- ▶ Učitel může žákovi poskytnout zpětnou vazbu nejen verbálně formou předávání určitých hodnotících zpráv, ale také nonverbálně

Typologie reakcí na správnou odpověď

- ▶ 1. **Akceptace:** jedná se o stručné předání potvrzení správnosti odpovědi (Ano..., Hm..., Dobře... atp.).
- ▶ 2. **Echo:** učitel/ka zároveň s akceptací zopakuje správnou odpověď ať doslovně, či ji parafrázuje.
- ▶ 3. **Elaborace:** učitel/ka zároveň s akceptací správnou odpověď rozvine o další informace.
- ▶ 4. **Pochvala:** učitel/ka správnou odpověď žáka/yně vyzdvihne, ocení.

Typologie reakcí na chybu

- ▶ 1. **Detekce:** učitel/ka oznámí žákovi/yni, že udělal chybu, nic víc (Ne.).
- ▶ 2. **Identifikace:** učitel/ka doplňuje reakci o místo určení chyby.
- ▶ 3. **Interpretace:** učitel/ka doplňuje reakci o příčinu chyby, pomáhá nalézt správnou odpověď.
- ▶ 4. **Korekce:** učitel/ka oznámí správnou odpověď

Jak hodnotit

- ▶ Vybrat zásadní kritéria hodnocení na která se budete soustředit
- ▶ Využívat ve větší míře pozitivní zpětnou vazbu, ale vyvarovat se vynechávání // ignoraci chyb
- ▶ S chybou pracovat a diskutovat o ní
- ▶ V případě nutnosti hodnotit pozitivně verbálně / neverbálně přímo, negativně formou lístečků nepřímo
- ▶ Z hlediska struktury – pozitivní – negativní – pozitivní

Typologie reakcí prakticky

- ▶ V rámci dvojic si vyzkoušejte typologii reakcí na správnou odpověď a chybu
- ▶ Dle uvedených čtyř typů reakcí na správnou odpověď a chybu si vyzkoušejte jak byste zareagovali na odpověď druhého z dvojice
- ▶ V rámci aktivity vyzkoušejte jak reagovat, tak být příjemcem reakce
- ▶ Po vyzkoušení se vytřídejte

- ▶ Na aktivitu máte 10 minut

Poradní kruhy I.

- ▶ Tuto techniku vymysleli Jack Zimmerman a Virginia Coyleová a v originále ji nazvali Council
- ▶ Je to velice oblíbená a často využívaná komunikační technika v zahraničí
- ▶ J. Zimmerman, V. Coyleová: *Cesta poradního kruhu – Umění otevřené komunikace*. Praha, Nakladatelství DharmaGaia: 2016. ISBN 978-80-7436-061-9.

Poradní kruhy II.

- ▶ Jedná se o techniku skupinové sociální interakce. Základem komunikace v poradním kruhu je pozorné naslouchání (aktivní naslouchání) a snaha o porozumění mluvčímu.
- ▶ Poradní kruh mívá jasně označené zahájení a jasně stanovený konec.
- ▶ Všichni účastníci by ne sebe měli mít možnost vidět a slyšet se.
- ▶ Nikdo z účastníků poradního kruhu nesmí být v rámci kruhu rušen!

Poradní kruhy III.

- ▶ Poradní kruh může mít různé formy, ale má několik charakteristických prvků:
 - Uspořádání do kruhu, kdy jsou všichni na stejné úrovni hierarchie
 - Plné soustředění na jednoho mluvčího, většinou toho který má „mluvící předmět“ (součástí poradního kruhu jsou jeho záměry: mluvíme a nasloucháme od srdce, mluvíme spontánně, říkáme podstatu svého příběhu.)

Čtyři základní principy poradního kruhu I

- ▶ **Mluvit od srdce** – záleží na opravdovosti toho, co říkáte (nebo toho, co mlčíte), jen tehdy je až hmatatelně cítit podstata toho, co chcete říct, i když je to snad rétoricky neobratné. Poradní kruh vytváří bezpečný prostor pro maximální upřímnost. Vítaná je i jednoduchost řeči, atmosféra poradního kruhu svojí podstatou brání „vykecávání“. Žádné filosofické reflexe, ale skutečně osobní sdělení.

Čtyři základní principy poradního kruhu II

- ▶ **Naslouchat od srdce** – pozorné nesebestředné naslouchání je vzácnější než promlouvání od srdce, přitom úspěch poradního kruhu je z největší části závislý právě na naslouchání. A opačně – pozorné naslouchání pomáhá mluvčímu lépe mluvit o věcech, o kterých doopravdy chce.

Čtyři základní principy poradního kruhu II

- ▶ **Mluvit k věci** – mluvit k věci a být výstižný je umění, důvodem vyprávět příběhy v poradním kruhu ale není stát se profesionálním vypravěčem nebo charismatickým řečníkem. Důležité je držet se tématu, kvůli kterému všichni do poradního kruhu přišli.

Čtyři základní principy poradního kruhu II

- ▶ **Spotánnost** – bylo by chybou, chystat si v průběhu promluv ostatních to, co chci říct. Oslabovalo by to naslouchání a tím by vlastně řeč také špatně dokázala zareagovat na již řečené. Můžete i spontánně mlčet, protože ne všechno, co vám v jednu chvíli připadá důležité, musí být nutně vysloveno nahlas. Když k vám dojde "mluvící předmět", tedy udělení slova, zmaterializované třeba klackem nebo kamenem, nemusíte hned začít mluvit jako kniha. Někdy je vlastně dobré si trochu vyčistit hlavu, nadechnout se a ve skrytu si znovu položit otázku, co jsem chtěl vlastně k tématu říct. Nemusíte se cítit svázáni tím, že musíte nutně na svého předřečníka navázat. Řekněte to, co se vám k danému tématu dere na mysl. A nebo – spontánně mlčte a dejte slovo dalšímu.

Ukázka poradního kruhu

- ▶ https://www.youtube.com/watch?v=NioRoFQ_fPg

Restorativní spravedlnost I

- ▶ Jako součást poradního kruhu se velmi často využívá tzv. restorativní spravedlnost
- ▶ Původně je tento pojem spojen s právníckou terminologií i přesto že samotné právo jej příliš nezná
- ▶ Podstat restorativní spravedlnosti je ve skutečnosti, že se nesoustředí na vinu a trest, ale na napravení mezilidských vztahů, které přestupek narušuje

Restorativní spravedlnost II

- ▶ Restorativní pojetí spravedlnosti (RPS) může být významnou inspirací, jak přistupovat k řešení problematického chování nebo konfliktů ve skupině.
- ▶ Na rozdíl od klasického pojetí spravedlnosti ve společnosti, které stojí na používání trestů a odměn, je jádrem RPS autentická komunikace všech zúčastněných, vedoucí k vytváření dohod.
- ▶ K restorativnímu procesu je kromě provinilce zvána také oběť činu a členové skupiny.
- ▶ V dialogu zaměřeném na porozumění činům a jejich důsledkům společně hledají kroky, které by obnovily zdravé vztahy ve skupině či komunitě.
- ▶ Dialog je veden v kruhu všech zúčastněných a bývá nazýván kruh obnovy.

Restorativní spravedlnost III

- ▶ Uznáváme, že i špatné chování dítěte nám říká něco o kolektivu a učí nás práci s emocemi.
- ▶ Kruh obnovy je setkáním všech, kterých se čin dítěte týká – celé skupiny.
- ▶ Dohoda skupiny o dalším postupu. Pátrání po tom, co pomůže vyřešit důsledky činu a narovnat vztahy v celé skupině.

Restorativní spravedlnost IV

- ▶ Pravidla kruhu obnovy
- ▶ 1. Mluvme upřímně. O našem názoru, naší zkušenosti, z naší perspektivy.
- ▶ 2. Poslouchejme ušima i srdcem. Snažme se slyšet za slovy i to nevyřčené, co je pro druhé důležité.
- ▶ 3. Důvěřujme, že řekneme to, co říct chceme. Není třeba si to v duchu připravovat.
- ▶ 4. Budme výstižní. Nejsme pod časovým tlakem, ale važme si času ostatních.

Restorativní otázky

- ▶ 1. Co se podle tebe stalo?
 - Nejde o to dokazovat, kdo má pravdu, ale o to vyslechnout příběh všech zúčastněných.
 - Pověz, co se podle tebe stalo a jak jsi to vnímal/a.
- ▶ 2. Co sis v tu chvíli myslel/a?
 - Jaké myšlenky se ti honily hlavou, když se to stalo?
 - Jak jsi o tom od té doby přemýšlel/a?
 - (Poté, co se vyjádřili i ostatní) Jak o tom přemýšlíš teď poté, co jsi slyšel/a ostatní?
- ▶ 3. Jaký vliv to na tebe a na ostatní mělo?
 - Jaké důsledky to pro tebe mělo? A pro ostatní?
 - Co pro tebe bylo nejtěžší?
- ▶ 4. Co by sis přál/a, aby se teď stalo?
 - Co by pomohlo, aby se věci urovnaly a spravily?
 - Je tu něco, oč bys rád/a požádal/a? Je něco, co bys chtěl/a nabídnout?
- ▶ 5. Jak se teď cítíš a co je pro tebe teď zásadní?

Poradní kruh prakticky

- ▶ V příští hodině si poradní kruh vyzkoušíme
- ▶ Zamyslete se nad aktuálním tématem, které Vás trápí // těší // chcete o něm mluvit
- ▶ Seminář budeme věnovat možnosti o těchto věcech mluvit
- ▶ Téma vybereme přes Tudle nebo jinou platformu
- ▶ Z hlediska pravidel poradního kruhu bude mít každý možnost se vyjádřit
- ▶ V samotných principech je zaneseno že se nemusí vyjádřiv všichni (vyjadřují se ti co chtějí) – pro potřeby toho si tuto aktivitu vyzkoušet, Vás ale poprosím všechny, abyste si připravili o čem chcete mluvit